

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

№ 19.

Београдъ 12. Мая.

1845.

М А Й.

На лаора любки крили
Преумилный трепти Май,
Разсипаюх' мирись милый,
Кон лів блаженъ рай. —

Милovidномъ у одѣлу
Облачи се земный кругъ:
Листъ зеленый кити елу,
Гору, шуму, густъ и лугъ.

Любичица цвѣта плава,
Кринъ и руйна ружица;
И росна се блиста трава,
Кадъ засине зорица. —

И небесне све дивоте
У природе слеу храмъ,
Све драгости и красоте; —
Оку сладость даюх' намъ.

Там' у поля и ливаде
Пунъ мириса райскогъ цвѣтъ
Беру красне дѣве младе,
Одъ нѣг' драгимъ праве сплетъ.

Там' пастири у фурице
Ясногласне свираю,
Янъци пасу и овчице,
Ярики се сигаю. —

Райска радость свуда клія;
Сладко струн пѣсма свудъ;
Любкій гласакъ косъ извія;
У миляни тоне грудь!

А славуюкъ преумилномъ
Обчарава пѣсмомъ гай,

Хармоніомъ и небесномъ
Томъ поздравля благій Май!

Панта Јовановићъ,
Слуш. II. г. Философіе.

ПРИЛОГЪ ЗА ИСТОРИЈУ СРБИЕ.

*Благородный Господару Войвода Грбовику
Здравствуйте!*

Являюмъ Вамъ, како Вамъ шалѣмъ писмо и диплому, потвержено съ печатомъ нашимъ и Совѣтскимъ, кою изволите примити, и по оной владати се. Друго, кусуръ отъ старога пореза купите, и намъ у Тополу пошлите, а што се ново узме резати, и купити, то ћете све у Совѣтъ слати; ербо тако смо мы у договору са старешинама и са Совѣтомъ за нуждно нашли, да се одржати неможемо, ако штогодъ садъ непорезежо, тако порезасмо по полу ланскогъ пореза; дакле на Валѣвску нахию допадаю 30,000. гроша и словомъ велимъ тридесетъ хиляда гроша. Тако и за мензулане имаће трошакъ, кофъ, и плата мензулциама у то исто можете порезати, да се у едно пореже. Тако како ово мое писмо примите, и разумѣте, отъ истогъ часа састантесе съ Г. Протомъ, и Войводомъ Ђвремомъ Ненадовићемъ, и Димитриемъ Кедићемъ, и съ кметовыма отъ нахиѣ, и све спишите свакий отъ свое кнежине, колико ће у коей глава изнети, и по главама ове новце, и за мензулане порежите, пакъ по колико Вамъ дође на главу, онолико и да порежите, и то што скоріе, найдалъ до 20. дана, кусуръ отъ свега да донесете свакий отъ свое кнежине у Совѣтъ. И то ћете явити, да купимо рану за Москове, и ньюву войску; за топциѣ и добошаре уредите и како буде лепо време, пошлите ий на науку у Београдъ. Та-

ко како Вамъ ние изишао по главама ланскій порезъ, а вы съ кметовыма како за оно уредите, тако нека буде; пакъ изъ онога свега ако ће ви до по 5. гроша на главу сваку, сасвимъ ако ће по 3. гроша, или по 2. изићи, само новцы да изићу сви. Сотымъ остаемъ поздравляюћи Васъ

У Београду.
16. Јануаріа 1811.

Верховный Вождь народа Сербскогъ,
Георгій Петровиъ.

НАРОДНА ПОЕЗИЈА СРБСКИ СЛАВЈАНА.

(Конацъ.)

Пѣсме юначке, епопея Срба заслужују не мањ оцѣњиве бити; кадъ бы то сходный знакъ праве дѣле њиове быо! Одломци епопеа простонародны разлежу се јоште по страшнимъ путовима јужны гора србски, у тимъ дивљимъ краинама, неприступнимъ само за айдучке обывателъ. Тамо су обичаи прости, говоръ силанъ и крѣпакъ. Тамо се чувају јоште они епически спѣви, кои се чине да зову новога Омера, да бы њи у едно споіо. Нѣки одъ ти спѣвова садржавају у себи по 1500 редій; већа часть њиова пѣва славна и поспѣшна дѣла народны юнака, юнака обколѣны пріятельима и неприятельима, враговима, друговима и любезницама своима. Видити е у пѣсмама овимъ цѣлый садржай друженногъ живота изъ времена јоште патријархалны. Нису познати пѣвачи, кои су њи спѣвали; ко е иоле поетическу способность у себи осѣтио, и духа е на стварањ њиово спрложію, узимаюћи предметъ изъ повѣстій рухомъ поетическимъ одѣвены, и саставъ пѣсмотворный у себе садржаваюћи. Такови плоди или су пѣсмомъ на слушателъ, или, што е сасвимъ редко, писмено на потомке прешли. И тако су се сачували спѣвови ти одъ умѣлаца къ умѣлцима прелазећи; они пакъ новимъ су њи красотама приодѣли, промѣнили у складу и рѣчи, докъ после дугогъ реда пѣвача усавршенни сталну форму на себе узели нису. Цѣло поколѣнѣ имало е често у таковимъ спѣвима участіе; а безчислене тране, поетизиранимъ таковымъ произишавше, пролетале су разновидно као лѣсъ пѣсмотвора пуне свѣжости и дражести. Узмемо ли, да е народъ тай кодъ те не обичне разновидности предмета, кодъ те раз-

личности повѣстій равно имао обичае, говоръ, вѣру: то се види, да спѣвима овима ништа недостаяло ние, него Омера каквогъ, кои бы њи у цѣло склоіо. Слогомъ приближую се къ првобытнымъ пѣсмама грчкимъ, само што мањ драматичности у себи имаю. Найславни херой србскій Марко Кралѣвиъ опоминѣ на Херкулеса. Србске епическе пѣсме недосежу далъ одъ столѣтја четрнаестогъ; а да су поредъ ти, коє су до наши руку допрле, и предъ четрнаестымъ столѣтїемъ друге јоште у народу сушествовале, но теченїемъ времена у забравность доше, лако се дѣе помыслити. И нови юнаци јоштъ су за живота обшту народну повѣсть и славу получили. Дѣла, коя пѣсмама епическимъ за темель служе, тако су ясно и разговетно нареѣена, као у дѣлима пѣсника грчки. Но србскимъ пѣсницама недостаяло е оно чувствованѣ, коимъ е великолѣпна Елада наданута была — идеали. Красоту форме, дражестъ размѣра, одмѣрену едноту, ону безсмертну славу савремены пѣсника Софокла и Пиндара, полажемъ такођеръ у премилымъ пѣсмама простогъ народа србскогъ.

Нѣки прелазци и образи у пѣсмама србскимъ опомину често на поезію саданѣи Грка. Стваръ та лако се дѣе освѣтити. У Грчкој, а особито у Морей, слило се у среднѣмъ вѣку грчко поколѣнѣ у едно са славянскимъ. Осимъ тога несмѣмо пропустити, и ону еднакостъ вѣре, коя е међу Србима къ цркви грчкој принадлежењимъ, и ондашнѣмъ Грцима была, узимаюћи Босну одъ части махомеданску, и неколико окружія илирски вѣре католичке, већа часть народа србскогъ облюбљену вѣру Елина припознае.

Често се почиу епическе пѣсме србске, на подобіе грчки, буд' алегоріомъ, буд' драматичнымъ пытанѣмъ; тако н. пр.

„Шта с' оно чує на оной страни?
Ил' звона звоне, ил' петли пою?
Нит' звона зволе, нит' петли пою,
Веѣъ сестра брату свомъ поруче“ и т. д.

Или она позната пѣсма „Асан-Агивница“

„Што се бѣли у гори зеленой?
Ал' су снѣзи, ал' су лабудови?
Да су снѣзи веѣъ бы окопнули,
Лабудови веѣъ бы одлетѣли;
Нису снѣзи нит' су лабудови,
Него шаторъ Аге Асан-аге. и т. д.“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Сликъ уживаю Срби гди се самъ налази; али размъръ и ритму чуваю вѣрно. Као што кодъ Грка юнаци подъ упливомъ выши богова стое, тако се исто ово и у епическимъ сиѣвима србскимъ видити може; а то су найвише тайне бытности, као Виле, те прекрасне банице дугокосе, у танкомъ бѣломъ одѣлу изъ облака у вѣтру летеће, коѣ се ружичнымъ смѣхомъ на юнака осмѣваю, сада су страшљиве, садъ добродичие, сѣваю муняма и громовима, мутне збіяю облаке, провађаю сунце, крававымъ даждомъ поливаю полъ, гди ће битка бити; пропасть ствараю гордомъ презрителю, угрожаваю издаици, придодаю срце юнаку, ободраваю га къ дѣлма великимъ, на благодарно потомство указујући прстомъ овде на гробу, кои се падшемъ юнаку отворити има. Пловитба њина е по вѣтру нагла, као летъ облака, као блескъ мунѣ и бѣгъ живота. Подъ такимъ упливомъ долази херой къ дѣлма великимъ и славнымъ; а чимъ храбра десница њгова штите и оклопе непријатељске порази, разлеже се већ слава о юначтву његовомъ по гора и долина милоспѣвие Србіе. —

Таковимъ начиномъ шири богатوليственый духъ поезіе србске све далъ и далъ гране и круну свою, цвѣће и плодове издаѣ, кои ће занста, кадъ се погледъ любопытљивы испытателя съ красотомъ њиновомъ изближе упозна, удивљивіе и почитаніе свѣта на себе обрзати. —

У Пряшова 27. Марта 1845.

I. Илићъ.

У Т Ъ Х Е

У БЕДИ И НЕСРЕЋИ.

(Изъ французке књиге: „Principes Philosophiques.“)

Велите да сте несрећни; но треба намъ безпристрастно испитати, есте ли доиста такови. — Дозволите ми то испитати, и да заедно прѣхемо и изслѣдимо разне степане беде.

Найпре васъ питама: есте ли болестни? есте ли гладни? е л' вамъ зима? есте ли подвргнути подъ ярамъ невољ и робства, или сте изложени оскудици прве и найвеће потребе, или опасности лишити се ове, ако небудете могли више издржавати мучный радъ? — То не, одговарате ми; будући е ово судба простогъ

народа. И я велимъ да е тако, но и вы ћете признати, да су и ови прости люди, ови работници, ови робови, такође люди као и вы; да и они имаю съ вама исто порекло, исте страсти, иста права на срећу, и више одъ три четвртине рода човечіегъ за срећне држало бы се, кадъ бы оне могле уживати та преимущтва, коя вы ни у што нецѣните. — Ако вы овай редъ людій надвишавате, благодарите Богу, што васъ е поставіо выше равновѣсія оногъ общегъ благостаня, коѣ нашъ родъ уживати може.

Но осимъ общегъ станя и положеня, има пособностей печалны. — Вы велите да васъ е природа снабдѣла свачимъ, што вамъ е потребно, но станѣ ваше да вамъ ние сходно. То е чиста предрасуда! Оно е ваше право станѣ, у коѣ васъ е судба наместила и коѣ ваша личностъ опредѣлява, а не пепео ваши дедова, еръ мера истогъ ние ова, коя бы могла бити, већ она, коя постои у самой ствари, и немогуће е да вы нигда нестоите ни выше ни ниже. — Не треба свагда да зактевати, да морамо бити оногъ истогъ реда, у коме намъ е было отацъ. Ако вамъ е судба, коіой се допада оно узвишавати, што е низко, а оно понижавати, што е високо, дала манѣ блага, и манѣ моћи и власти него отцу вашемъ, то вамъ е она онда означила ниже достоинство, према коме морате се саобразовати; а свакій се може помоћу поредна и дѣятелности обдржавати честно и сходно своемъ станю. Онай сиромъ, кои исходи одъ богатогъ племена, у строгомъ смыслу, нема више права на богатство и изобиліе његовогъ отца, као што ни онай владатель, кои исходи ма одъ како низке породице, немора бити низакъ као њговъ отацъ.

(Продуженіе слѣдуе.)

С М Ъ С И Ц А.

Берне е писао изъ Шгутгарта 19. Фебруара 1822. год. о Берлинцима: „Врло е високоуманъ народъ; насъ изъ южны предѣла са найвећимъ презиранѣмъ глѣдаю. И опетъ іймъ прекоцѣле године ни еданъ залоганѣ скорашнѣгъ месе у уста недолази, они се са насолѣнимъ мыслима питаю, сасвимъ тавне ноћи кодъ њи никадъ нема, будући да се са сѣверномъ свѣтлосћу служе. Тако се чрезвычайно са своимъ просвѣщеніемъ поносе я са заклетвомъ потврђую, да е Фебусъ бренденбургскій богъ. Они су некога рода Французи, али зачинѣни, или укиселѣни.“

Е. Вукаловићъ.

СИТНИЦЕ.

Човече, обрати се кудгодъ хоћениъ да спокойство наћешъ; — срце право спокойство само у Богу налази.

Човекъ онай, кои за другога живи. любимацъ е Творца. Нъму слѣдуе слава, благодарность е нъгово украшеніе. Онъ и после нъгове смрти неће забрављенъ быти.

На овомъ свѣту одъ свачега видимо само цвѣтъ, а на ономъ плодъ.

Човекъ кои башъ никаквога пріятеля нема, онъ е у средини отечества странацъ.

Кога мрзи радити, онай е свое собствене среће непријатељ. — Заслуга е зачина овога живота.

Кои се чрезъ покајаніе неукроти, тай нити е за овай, нити за онай свѣтъ.

То е врло зло, кадъ казнѣно дѣте зна, да ће заштиту наћи; ерѣ оно онда своју казню неправди учителъвой, а не својой непристойности приписуе.

Старость обично уздише, кадъ се на младость опомене.

Жена е доста лѣпа, вели Лутеръ, кадъ се своме мужу допада.

Любавъ е дѣте, а честолюбіе е гигантъ.

Супружникъ е само ил' господаръ ил' слуга, онъ се мсра повинovati ил' самъ узду држати.

Люди се обично вѣрма кланяю предъ пунимъ целовима, него предъ пунимъ главама.

Шта ползую найболя поученія, кадъ по њима неживимо?

Д. Аврамовићъ.

ВРЛОМЕ РОДОЛЮБУ СРБСКОМЪ,

ГРИГОРИЮ ВОЗАРОВИЊУ.

(Изъ Пожунске читаонице србске.)

Аајде вило србска посестриво
Оли сада оли башъ никада!

Те невешто ты помози Србче
Звучне гусле вешто ударати,
Слабе гласе ты твоимъ замени,
Па и речи невештоме перу
Кажи мила посестриво вило!
Србу врломъ рода добротвору
Да узъ гусле я слично попевамъ,
Да попевамъ, име му разносимъ
По Србскоме роду племениту,
Славно име Возаровићъ Гляше,
Да родъ позна свога добротвора,
Да га позна и да му попева
Срца свога топлу благодарность.
Коег' кипецъ' срце добротворно
За сродничтво бие неуморно;
Кои рода свога удалъной
Браћи сладкой на помошь притиче,
Скоро да бы давно веѣ смышљиву
Непрекидно достигли намеру.
А ты моя посестриво драга,
Непочаси часа ни еднога
Веѣ се спуштай у мирисне башче
И роснога ту набери цвећа,
Коемо е зора расцветала,
И звезда любкій мирисъ дала,
Те одъ нѣга китнасть венацъ гради,
Носи итро србскомъ Београду
И увенчай мудру србску главу
Мудру главу Возаровићъ Гляше.
А мы ѣмо вышнѣгъ отца молит'
— Моѣ-сила е велика нѣгова —
Да му дане живота продужи
А на дику и на славу нашу.*)

1843.

Лазаръ Поштићъ.

НОВА КЊИГА.

Пѣсмарица Скупіо и издао Радованъ Премовићъ. Књига прва. У Београду, у Правителственой Книгопечатњи 1845. — На 8-ку, стр. 85.

Разрѣшеніе Загонетке у № 14.

Цариградъ, Цар, игра, гра, градъ.

*) Ово е изъ признателны чувства истекло, што е Г. Гр. Возаровићъ књижицу нашу снажно подупро и подпомогао.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатњи у Београду